

Izhaja v Trstu
vsako soboto opoldne.
Rokopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovana
pisma se ne spre-
jemajo.
Uredništvo in upravnistvo
ul. del Lavatoio
št. 1, I.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Delavci, kmetovalci, iz mesta in okolice! Narodna delavska organi- zacija Vas vabi na dva javna shoda

ki jih priredi:

1. danes, v soboto, dne 8. januarja t. l.
ob 8. uri zvečer v Škedenju v dvorani
„Gospodarskega društva“
2. jutri, v nedeljo, dne 9. januarja t. l.
ob 4. uri pop. na Kontovelju v dvorani
„Narodne Gostilne“

Pokažite z častno vdeležbo, da se za-
vedate svojega položaja!

TRST, dne 8. januarja 1910.

N. D. O.

K poglavju o stanovanjskem vprašanju.

Pred nami leži okusna vezana knjiga
„Stanovanjsko vprašanje“ (Die Wohnungs-
frage), spisal dr. Johannes Jaeger. Obža-
ljujemo, da nam kratko odmerjeni prostor
našega lista ne dopušča, da bi podali
svojim čitateljem vsaj glavne misli iz te
knjige. Moramo se tedaj omejiti na nekaj
opazek.

O stanovanjskem vprašanju, ki zav-
zema odlično mesto v vrsti novodobnih
socialno-politiških problemov, se v zadnjem
času veliko piše in razpravlja. Tudi v
našem mestu se je začelo v zadnjih letih
posvečati vsaj nekaj več pozornosti temu
porečemu predmetu. V svoji znani knjigi
o higijeni povdarja prof. Gruber, da je
zastonj vsaka profilaksa in da je posebno
brezvspešno vsako gibanje proti jetiki tako
dolgo, dokler se vsaj do neke mere ne
reši vprašanje delavskih stanovanj. Da je
to res, to bo vsakomur jasno, ki se je
količkal seznanil s tozadevnimi razmerami
posebno v obrtnih središčih. Dober del
smrtnih slučajev je treba pripisati nezdravim
umazaniam, in zaduhlim stanovanjem. Zna-
nost jih že davno imenuje „oguzišča“
bolezni. Poglejmo, kaj pravi dr. Jaeger:

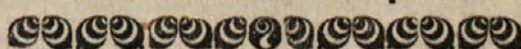
„Ako je danes tako rekoč vsaki dan
slisati pritožbe o propadanju npravstvenosti
med ljudstvom, to bi najprej morali po-
misлити, v kakšnih stanovanjih je isto ob-
sojeno živeti. Že prvi pogled nas bo po-
učil, da so naše pritožbe neopravičene in
da se moramo pravzaprav čuditi, kako se
je ohranilo v ljudst. u sploh še jedro mo-
ralnosti. Prva zahteva npravstvenosti in
higijene bi se morala glasiti: vsaka dru-
žina naj ima vsaj dva prostora za lastne
potrebe, namreč sobo in kuhinjo kar bi
predstavljalo dve spalni sobi. Bledi obrazi
ki jih srečamo pri delaveih, ne izvirajo
toliko iz delavnic koliko iz neprimernih
stanovanj. Ne čudimo se! Pomislimo le
na zrak, ki vlada v teh prostorih. V tem
pogledu je gotovo najzadnja krčma še ve-
liko boljša. Zato opazujemo tudi povsod,

da smrt slavi svoje zmage ravno v delav-
skih vrstah, katerim nezdružba stanovanja
jemljejo vso telesno odporno moč, ki jim
je še ostala. Slaba hrana je sicer strup,
a ta ni tako nevarna, kajti uničuje telo
v razmerno kratkem času. Pravo proklet-
stvo in strup vseh strupov so pa nezdružba
delavska stanovanja, katera izvršujejo
svoje uničevalo delo v dolgih letih muk
in trpljenja. Vun s primernimi stanovanji
tako zaključuje dr. Jaeger svojo razpravo.

Tako piše dr. Jaeger o Monakovem
in o monakovskih razmerah. Kaj naj po-
rečemo mi v Trstu? Če velja gori rečeno
za Monakovo, vseskozi snažno in moderno
mesto, mora isto veljati v podvojeni meri
za Trst. Pokličimo si v spomin le staro
mesto! Ali se nam je pri tem čuditi, če
se delavec, po 10urnem trudapolnem delu
obrača z neprijetnim čuvstvom od svoje
lastne strehe in trati svoj dragoceni čas
in svojo berno mezdo v — gostilni? Ne-
primerna stanovanja so tedaj škodljiva ne
samo se stališča npravnosti, ampak tudi s
zdravstvenega stališča, se stališča socialne
previdnosti. V nezdravih stanovanjih mo-
rajo vzrasti otroci, tedaj prihodnje gene-
racije. Mari ni potem takem naša dolžnost,
da osredotočimo svoje nastojanje delavskim
stanovanjem, da sprejmemo ista kot kar-
dinalno točko našega programa? Odpravi
naj se potreba po oddajanju postelj za
tujce! — Kolikokrat razpolaga delavska
družina, obstoječa iz 4—5 živih bitij s
samo jedno sobo, a je neizprosna borba
za življenje sili sprejeti v svojo spalno
sobo enega tujca kot podnajemnika? Ali
se nam e potem čuditi, če so slučaj,
kakor oni, ki se je zgodil minoli mesec v
Škedenju, na dnevnem redu? Skrbimo za
zdrava stanovanja. S tem bomo skrbeli
za zdravje, telesno in moralno blaginjo,
tlačenih.

Vsi nocoj v „Narodni dom“
na Ciril-Metodov ples.

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Stanarina za Trst

Za dne 29. decembra prošlega leta je
sklicala „Zveza jugoslovanskih železničar-
jev“ v Sokolovo dvorano v „Narodnem
domu“ v Trstu, javen shod, katerega se je
udeležilo najmanj 300 slovenskih železni-
čarjev. Dvorana je bila natlačena. Pred-
sednik Z. J. Ž. je ref riral o zahtevi po-
višanja stanarine za Trst in draginske
doklade za vse železniške uslužbence in
delavce z dnevnega plača v Trstu. Rekel je
približno: Dne 19. oktobra (1909) je bilo,
ko smo se zbrali v ravno tej dvorani, da
povzdignemo glas o opravičeni zahtevi po
zvišanju stanarine za Trst na 100% du-
najske stanarine. Razloge za to sem Vam
podal že 19. oktobra, ki obstojijo pogla-
vitno v tem, da mora tukaj v Trstu posa-
meznik plačevati za smrdljive luknje, ka-
tere se imenujejo stanovanja, svote, za
katere se dobi na Dunaju človeka dostojno
stanovanje.

Poslali smo takrat skupno, „Društvo
jugoslovanskih železniških uradnikov“ in
„Zveza jugoslovanskih železničarjev“ na
Dunaj resolucijo, v kateri smo zahtevali,
da naj se v najkrajšem času poviša da-
našnja tržaška stanarina na 100% dunajske
stanarine, torej, da nam dajo isto stanarino
kakor na Dunaju, vsem uslužbencem z
dnevno plačo pa takomenovano draginsko
doklado in sicer 50 vin. na dan. Rado-
vedni smo pričakovali rešitve te zahteve,
katero so stavila slično tudi druga želez-
ničarska društva v Trstu.

Ker se pa železniško ministerstvo le
ni hotelo odločiti za rešitev resolucije, smo
se obrnili po odposlancu na železniško mi-

nisterstvo, katero je nam dalo sledeči od-
govor: Stanarina za Trst se ne more po-
višati z ozirom na to, da s. je dovolilo
lansko leto 10% doklade za Kras.

Kako smo pa bili presenečeni, ko se
je v petek dne 17. decembra po socialnih
demokratih razširila po kolodvi rih govori-
ca, da je železniško ministerstvo dovolilo 15%
doklade za luko (Hafenzulage), še bolj pa
smo se čudili, ko je padla ta doklada že
v soboto po poročilu istih sodrugov na 10%.
Ker pa nam o tem vsem ni bilo nič znano,
smo precej rekli da je to zopet agitacijski
manever socialnodemokratskih železničar-
jev, da bi pridobili za svojo socialnodo-
mokratično stranko spet par novih članov.
In res je bilo tako. Tudi teh 10% doklade
za uko je izginilo, in le čuditi smo se,
kako se more imeti v tako težkih razmerah
živečega železničarja še za norca. Dobili
smo torej to, kar smo imeli mi črno na
belem, namreč nič!

Povrnimo se k dokladi za Kras.
Čudno se nam zdi, kako se more želez-
niško ministerstvo sklicevati zdaj na do-
klado za Kras ker ta doklada vendar ni
d klada za Trst, ampak obsega celo progo
od Trsta do Podbrda, vse istarske in dal-
matinske proge, torej ta doklada ni izključno
za Trst, pač pa je poskočila, odkar imamo
to doklado, cena stanovanj v Trstu in so
stanovanjske razmere za železničarje v
Trstu še slabše, kakor prej.

Radi tega ponavljamo zahtevo po
zvišanju stanarine za Trst danes ravno
tako, kakor 19. okt. in od te opravičene
zaht ve ne odnehamo prej, dokler se nam
ne izpolni, dokler se nam ne poviša sta-
narina za Trst na višino dunajske sta-
narine.

Kakšnega mnenja pa je c. kr. želez-
niško ministerstvo radi draginske doklade
za železniške delavce? V tej zadevi je
nam železniško ministerstvo odgovorilo, da
se je dovolil tržaški direkciji kredit
50.000— kron, to pa ne samo za Trst,
ampak za celo okrožje tržaške direkcije,
torej za vse proge, in to ne kot draginska
doklada, ampak kot povišanje plač, veljavno
od 1. januarja 1909 nazaj. Ministerstvo je
prepusilo direkciji, da sama odloči, kate-
rim naj se poviša plača. Da se s 50.000
kronami ne da veliko narediti, da se ne
more povišati vsem delavcem plače, to je
samoobsebi umevno. Le izredno so tega
povišanja deležni tudi delavci, ki se jim že
povišala plača v teku leta 1909.

Vidimo torej, da je to spet le mali
zamašek v veliko luknjo v vprašanju dnev-
nih plač. Zato vstrajamo pri tem, da že-
lezniški delavec v Trstu živi v veliko te-
žavnejših razmerah, kakor povsod drugod,
ker vpliva nanj draginja stanovanj in ži-
veža ravno tako, kakor na definitivne
uslužbenec, s stanarino. Delavec mora
plačati v Trstu primerno stanovanje (pravi-
lno luknje) veliko dražje, kakor povsod
drugod, radi tega se mora priznati želez-
niškim delavcem za Trst posebna doklada,
pa naj se ta imenuje potem tako ali tako.

Železniški uradniki, poduradniki, drugi
uslužbenci in delavci kličemo prej ko slej
glasno, da nam s stanarino, katero spre-
jemamo, in delavcem z njihovo dnevno
plačo, ni mogoče najeti si stanu in človeku
primernih stanovanj, in vstrajamo odločno
pri svoji zahtevi, po zvišanju stanarine in
doklade delavcem za Trst.

Največ vzrokov za to pa imamo ravno
poduradniki in drugi definitivni uslužbenci
s stanarino. Vsem nam je znano, da svoj
čas, ko se je uradnikom zvišala stanarina
za 20%, mi drugi železniški uslužbenci
tega nismo bili deležni. Bržkone je c. kr.
železniško ministerstvo mnenja, da se mi,
kar je nas od uradnika navzdol, lahko
zadovoljimo tudi s slabimi luknjami, da
smo nekaki slabše vrste ljudje, ki stan-
jejo lahko kot zajci v svojih blagih. Že
to, da so nas takrat prezrli, je nam en
vzrok več, da nikakor ne odnehamo od
zahteve povišanja stanarine za Trst.

Nadalje je naznanilo železniško mini-
sterstvo, da bo zidalo še več personalnih
hiš in da se bodo oddajala stanovanja po
zmerni ceni.

Tukaj pa prideta v poštev dve točki.
1. Ali bode železniško ministerstvo res
zidalo toliko personalnih hiš, da bi vsi že-
lezničarji dobili v njih stanovanje? Ne!
Gotovo privošimo dot čnim železničarjem,
ki bi dobili v teh hišah cenejša stanova-
nja, to ugodnost, ali mi moramo biti v
tem oziru bolj pravični kakor železniško
ministerstvo in zahtevati enako pravico in
enako ugodnost za vse železničarje. A to
je le mogoče, da se poviša stanarina za
Trst in se da železniškim delavcem v
Trstu draginska doklada.

2. Po današnjih tržnih cenah želez-
niški upravi ni mogoče zidati hiš za tako
ceno, da bi mogla dati svojim uslužben-
cem cenejša stanovanja. ne da bi pri tem
trpel invest rani kapital. Zato se moramo
mi vprašati, s kakšnim denarjem da hoče
zidati železniška uprava stanovanjske hiše
s cnimi stanovanji. Do zdaj so se zidale
hiše z denarjem provizijsfonda. Ne bi
bili proti temu, da so se zidale hiše iz
provizijsfonda, ker je denar bolj varno
naložen, kakor v vrednostnih papirjih.
Provizijski fond pa pomeni za nas sta-
rostno preskrbovanje, ker iz istega vlečemo
svojo pokojnino in v katerega plačujemo
4%—5% svojih dohodkov. Iz tega vzroka
moramo biti oprezní, da se provizijski fond
ne oslabi, ako bi se hiše ne obrestovale
primerno. Ker pa nikakor nečemo vzbuditi
mnenja, da bi bili mi proti personalnim
hišam, pa zahtevamo, da zida potem želez-
niška uprava personalne hiše z denarjem
iz državne blagajne, saj tudi državna bla-
gajna zajema denar iz prometa železnic.

Ali je upati, da ugoti železniško mi-
nisterstvo naši zahtevi po zvišanju stana-
rine za Trst in draginski dokladi za želez-
niške delavce v Trstu? Smelo trdimo:
moralo bo ugoditi tej opravičeni zahtevi,
to leži v rokah železničarjev! Nikakor ne
sme izginiti ta zahteva z dnevnega reda.
Pač pa se mora predugačiti način postop-
panja v dosego te naše zahteve. Mi vemo,
da je v Trstu „Društvo jugoslovanskih že-
lezniških uradnikov“, „Zveza jugoslovanskih
železničarjev“, „Beamtenverein“ in inter-
nacionalno „Pravovarstveno društvo social-
demokratov“. To so večje organizacije
železničarjev, katere so poklicane, rešiti
te naše zahteve skupno, k r je to skup-
nega interesa vseh železničarjev in mi smo
prvi, kateri hočemo podati roko za skupno
nadaljno postopanje. Mi se ne bojmo
zdrženega nastopanja v skupnih vpraša-
njih, da bi morda trpela pri tem „Zveza
jugoslovanskih železničarjev“, kajti mi ne
iščemo strankarstva, ampak smo le stro-
kovna organizacija, katera ima braniti
pravice svojih članov, pravice slovenskega
železničarja, kateri je bil vedno zatiran
pri železnici in za katerega se ni brigala
živa duša. Skupne težnje zastopati pa je
naša dolžnost, in se ne bojimo, da bi pri
tem, če se združimo v skupnih vprašanjih
z drugimi organizacijami, trpela Z. J. Ž.
kajti naši člani so nam zvesti in vejo, da
kar delamo, delamo le v njihovo korist.
Pri skupnem nastopu pa se c. kr. želez-
niško ministerstvo ne bo moglo odtegniti
svoje dolžnosti, kajti prazen je izgovor
finančnega ministra, da nima denarja za
nas. Ako se meče lahko pol stotine mili-
jonov Turčiji za odkup Bosne in Herce-
govine, nad 600 milijonov za mobilizacijo,
ne da bi finančni minister imel kakega
pomisleka, kje se bode jemal denar, potem
mi z vso pravico zahtevamo, da se spomni
železniško ministerstvo svojih marljivih
uslužbencev in namigne finančnemu ministru,
da smo mi tisti, kateri ne sprejemajo svoje
plače iz kakih davkov, ampak da služimo
prometnemu podjetju c. kr. državnih želez-
nic denar, od katerega hočemo biti za
svoje službovanje pošteno plačani.

K drugi točki dnevnega reda: Provi-
zijski inštitut južne železnice je poročal

I. podpredsednik, tov. Škerjanc. Poročilo prinesemo prihodnjič; objavimo tudi sprejete resolucije.

Pravovarstvo.

Huda beseda je to, premisleka vredna. Razložimo si jo.

Pravovarstvo je za železničarja koristna naprava, ki varuje njegove pravice in ga brani pred krivičnostjo in samovoljnostjo blaziranih birokratov. Posebno za železničarja v prometni službi je pravovarstvo velike važnosti. Zakaj nikoli ne ve, kdaj se mu lahko pripeti nesreča v težki službi. In v tist m pretresljivem trenutku, ko zazija pred njim grob, ko se odpira ječa — takrat je pravovarstvo, ki daje zvojenemu siromaku potrebne utehe in upanja do pravičnega in vestnega zagovora njegove stvari.

Kako velikanskega pomena in neizmerne važnosti je pravovarstvo za vse železničarje v prometni službi, nam kažejo pogosti, skoraj vsakdanje nesreče na železnici. Sleherni dan skoro čtamo v časopisih, da se je zgodila tam in tam nesreča; da jo je zakrivil ta in ta itd. Neželezničar seveda brezpogojno verjame takim, največkrat kaj netočnim poročilom Mi ne. Spričo tolike nesreče — kdo bi stikal za posameznimi krivci ali nekrivci! Naša prva misel v takih hipih je: Kaj bo z revežem, če je res kriv; kdo ga bo zadostno branil — saj se sam ne more — če je vsaj samo deloma kriv ali pa celo sicer še ne dokazano nedolžen?

Vsi predpisi so proti njemu, vsi suhoparni paragrafi mu pretijo, noben zagovor mu ne pomaga, kakaj nekdo mora biti kriv. Svojo nedolžnost mu je premnogokrat težko dokazati, ker so službeni predpisi taki, da jih je mogoče tolmačiti na več strani. Če se recimo zgodi nesreča, ga primejo: Zakaj nisi vršil službe kakor je predpisano? A če dela človek službo po vseh duhovitih prepisih, je to pasivna rezistenca in zapretijo mu: česa se drzneš upornik?!

Človeško mišljenje, ni baš težko najti pravega vzroka takih usodopolnih dogodkov, da ne govorimo o povodu in pravi krivdi vsega tega.

Končni rezultat vsega postopanja je, da pride nesrečnej pred sodišče. Vse njegove sanje o bodočnosti se razpršijo kot megle, če diha veter, vsa ambicija in vsi lepi načrti — vse je mahoma vničeno, če nima nikogar ki bi mu stal v težki uri ob strani.

Gorje mu!

Ne! Železničar, organiziran v stanovski organizaciji, ne sme še obupati. Pravno varstvo, ki mu ga brezplačno nudi društvo, je poklicano povsod in vselej, pod vsakim pogojem in z vsemi sredstvi braniti in ga obvarovati pred krivico. To je dolžno vsako železničarsko društvo, to je tudi bistvena in ena najvažnejših točk društvenih pravil.

Ja to je tudi, ki je navadno najtesnejša vez med društvenike, najsolidnejša in stvarna podlaga stanovske organizacije. Strah pred negotovo bodočnostjo, boj proti krivici, skupni stanovski interesi, britke in težke izkušnje to vse nas sili, da se združujemo v najtesnejše organizacije. Statistika železniških nesreč je tako strašna, število žrtev, ki jih pretrpijo železničarji, tako ogromno, življenje in življenske razmere od dne do dne težje, službeni in gospodarski pogoji tako neznosni, da mora priti nam železničarjem v kri in meso prepričanje, da si moremo le v trdni in nerazrušni, smotni organizaciji vsaj deloma izboljšati težko življenje.

Vspešna bramba stanovskih koristi, pravovarstvo društvenikov bosta tem srčnejša in krepkejša, čimveč nas bo, s čimvečjo vstrajnostjo in ljubeznijo se bomo oklepali svojega društva!

Sodrugom železničarjem. Vidimo, da Vas grize obstoj „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ in radi tege zabadate nas železničarje, celo v službi, ker ne moremo postati internacionalne izdajice svojega naroda. Mi Vas pustimo pri miru, ali mi zahtevamo odločno, da daste tudi nam pomoč, tembolj pa v službi, drugače bomo vprašali železniško vodstvo, ali je naša dolžnost, pustiti ali se moramo dati od Vas terorizirati celo v službi. Sicer pa Vas bodi sram.

Naroden železničar.

Podružnicam. Nekatero podružnico niso razumele pojasnilo za izpolnjenje mesečnega „Izkaza“. Opozarjamo, da se v izkazu za dotični mesec upišejo le tisti prispevki, ki so bili v istem mesecu vplačani. Na desni strani v rubriki (ostal na dolgu za mesec) se pri tistih, ki v tem mesecu niso vplačali, napravi pr.pomba: november. Ako potem plača član recimo meseca decembra za november in december,

pa se zapiše v rubriko namesto K 1:10 prispevek za dva meseca, to je K 2:20.

Centrala „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ vošči vsem svojim članom veselo in srečno leto in jih prosi, da ostanejo tudi znanprej zvesti njeni člani.

Predsednik.

Shodi. Dne 6. januarja t. l. sta se vršila v Podmele in Podbrdu pripravljala shoda za ustanovitev podružnic „Zveze jugoslovanskih železničarjev“. Poročilo prihodnjič.

Tovariši, Slovenci, podpirajte naš list!

Železničarski proletarijat.

V zadnjih dveh številkah „Narodnega Delavca“ smo govorili o težkem in nevarnem življenju železniških uslužbencev. Dotaknili smo se bili tudi tistih siromakov, ki morajo opravljati naporno in dobrega izvežbanja zahtevajočo službo stalno nameščenih in že izurjenih in pa službeno višjih in starejših uslužbencev, in vse to radi tega, da si uprava železniška prihrani nekaj denarja.

Zadnja leta je zavladal pri železnici prečudna manija varčnosti na uslužbenschkih plačah, zato menda, da more cveteti temvečja korupcija, in da potem železniška uprava tolikobolj razsipja tam, kjer bi lahko marsikaj prihranila.

Če začnemo pri najnižjih uslužbenschkih kategorijah in si predočimo samovoljno postopanje železniške uprave z uslužbenci, se dotaknemo stem preperečega vprašanja o najbednejšem železničarskem proletarijatu. Zakaj tu nam postane marsikaj jasno, česar poprej niti niti pomisliti ne bi bili mogli.

Na postajah in pri delu na progi uprava potrebuje gotovo število delavcev. Kdor pozna razmere na deželi, kdor pozna nazore ljudstva, ta ve, kako srečnega se čuti marsikdo, če se mu posreči dobiti „cesarsko“ službo, ki mu zagotavlja stalen zaslužek in primerno preskrbitev za starost in ne more se čuditi, da ljudje razmeroma radi vstopajo v železniško službo.

A vsem se nekoči odpro oči, ko spoznajo svoj položaj. Tu deluje naravni razvoj in vtemeljitev mišljenja in prepričanja.

Vsi, ki služijo pri železnici, imajo opraviti s službo, ki zahteva mnogo treznosti in hitrega in jasnega sklepanja. Njihov duh se mora vglablja v delo, ki je težko in nevarno. Ščasoma pride prav gotovo vsak do prepričanja, da je njegovo delo slabo plačano, da bi imel pravico do boljše odškodnine za vse, kar žrtvuje železnici. Vsak ve in čuti, kako mu začno polagoma pešati moči in kako trpi njegovo zdravje. Nehote se vprašuje, kaj bo z njim, z njegovimi, če se mu naenkrat pripeti kaj človeškega.

Vzemimo slučaj železniškega delavca. Pisec teh vrsti povna nekega postajnega delavca, ki je že 13 let pri železnici, a se mu je šele pred kratkim posrečilo priti v provizijski fond železniških uslužbencev. Recimo, da bi se mu bilo poprej kaj pripetilo. Nj gova družina bi seveda dobila nekaj male preskrbe, a ta bi bila tako majhna, da bi ne bila mogla ob njej živeti ne umreti. Ali pa: tisti delavec bi se morda bil jako poškoval, da ne bi bil več sposoben za službo. Mož v najboljših letih, bi trpel pomanjkanje z vso svojo številno družino in grizlo bi ga vse življenje, da je pustil pri železnici svojo mladost in svoje zdravje.

Znan nam je še neki drugi delavec, ki si je nogo zlomil pri delu na progi. Zdaj uživa „rento“ 42 st. na dan!

In še mnogo drugih slučajev bi mogli naštevati. Ali kaj bi naštevali, kaj bi osvetljevali razmere, ki jih poznamo vsi in proti katerim je naperjeno ogorčenje vsakega poštenega človeka.

Železniška uprava naj bi tu zastavila, tu osredotočila svoje reorganizatorične talente in naj bi odpravila take in podobne nedostatke — da ne rabimo hujšega izraza —, če hoče, da bo tudi njeno podjetje bolj cvetelo. Zakaj vsak greh se mešča, vsaka površnost in zanikrnost ima prej ali slej svoje težke posledice.

Sprejemati kar na slepo ljudi v službo in jih potem izjemati ali celo spet brezsrčno odpuščati — kako naj imenujemo tako postopanje?

Neki visok železniški uradnik je neke sprejemal ljudi v službo kar tja v en dan in jih je potem nagovarjal, da naj le lepo poženijo, bodo imeli več reda in svoj dom itd. Kako lahkomišno je to! In ravno ta dostojanstvenik je ravnodušno ljudi tudi

odpuščal iz službe. Torej najprej jih je hotel privezati na službo s tem, da jim je obetal vse mogoče, na kar si je res marskdo ustanovil skromen domek — in potem jih je pa postavljaj na cesto!

A lansko leto so dobila razna višja službena mesta nalog, da naj kar največ mogoče decimira službeno osebje, ker je treba hraniti. Koliko siromakov je bilo kar naenkrat ob službo, koliko družin je bilo pahnenih v najhujšo bedo.

Tu v Trstu si je neki tak revež v obupu prerezal vrat.

(Dalje prihodnjič.)

DOMAČE VESTI.

POZOR! Gostilna N. D. O. je danes soboto o priliki plesa Ciril in Metoda odprta do jutro. Za jedi je preskrbljeno.

Shod v Solkanu. — V nedeljo dne 19. grudnia 1909. imeli smo shod v Solkanu. Lahko rečemo, da je na shod prišlo čez 200 delavcev in kmetovalcev, posebno ti slednji so bili nepričakovano dobro zastopani, najboljši dokaz, da je mali kmet jel umevati, da je njegova vsoda tesno spojena z ono ostalega delavstva. Na shod je prišlo tudi kakih 70—80 socijalistov, pod vodstvom dr. H. Tume. Shod je otvoril tov. predsednik solkanske podružnice N. D. O., ki je po primernem nagovoru predložil predsednikom shoda tov. Pegana iz Trsta. Pred izvolitvijo je dr. Tuma izjavil v imenu socijalnih demokratov, da bodo tudi oni glasovali za predlaganega predsednika. Kot prvi govornik je nastopil tov. dr. J. Mandić. Le ta je v zares krasnem in navdušenem govoru razpravljaj o pomenu socijalizma, o programu socijalne demokratične stranke, o razmerah v goriški deželi, o N. D. O., ki jo je označil kot organizacijo, ki edino odgovarja našim sedanjim razmerim. Rekel je, da je revolucionarna taktika lepa in dobra. Kaj pa imamo od tega, ako se v praksi ves revolucionarizem spreminja v nedolžno afirmacijo načel? Nas čakajo važne naloge, mi moramo še le dozidati stavbo svoje narodne individualnosti. Še le potem bomo razpravljali naprej!

Dr. Tuma je pobijal izvajanja dr. Mandića. Napadal je posebno oistro narodno-napredno stranko. Povdarjal je, da ni res, da socijalno-demokratična stranka nima smisla za praktično delovanje. Povedal je, da je ravno on bil prvi, ki je začel nastopati odločno na narodnem polju. A goriški in tržaški vodilni krogi naj sprašajo svoje vesti, ali morejo tudi oni kaj takega o sebi reči. — Slavil je socijalizem, kot novo vero in pot ki vodi k pravičnosti in miru.

Dr. Mandić se je pridružil slavospevom na naslov socijalizma. Protestiral je pa proti temu, da hoče dr. Tuma tlačiti socijalizem in socijalno-demokratično stranko v isti koš. Dokazoval je, kako delajo socijalisti na Dunaju in v raznih deželnih zborih.

Dr. Tuma je hotel spet govoriti, dasi je bilo že zelo pozno. Izvajanja tov. dr. Mandića in močen utis, ki so ga ista naprave na poslušalce ga je v to sililo. Toda en del poslušalcev so zahteval konec razprave. Tov. Pegan je dal na glasovanje in večina se je izrekla za zaključenje. — Dr. Tuma je seveda protestiral.

Odbor N. D. O. je v minulem tednu prejel dopis iz Solkana, v katerem se s posebnim zadoščenjem konstatira. Da je N. D. O. s omenjenim shodom dosegla popoln uspeh. — Beležimo to z veseljem in obljubljam vsem svojim somišljenikom na Goriškem, da bomo mese a februarja začeli z živo agitacijo na Goriškem. G. Dr. Tuma nam je sicer zadnjič zaklical; „Ne pridete več na Goriško“. Mi mu odgovarjamo: Če so Vam naši obiski na Goriškem neprijetni, ne moremo Vam pomagati. A ljudstvo, bo prav v kratkem odgovorilo, ali je z Vami ali pa z nami.

VELIKI PLES N. D. O. Veliki ples „Narodne delavske organizacije priredi se tudi letos na pustni torek dne 8. svečana t. l. Natančnejši vsopred se določi čimprej. Dobrohotni prispevki za srečolov se že sedaj hvaležno vsprejemajo v uradu N. D. O. Tovariši agitirajte za ta Vaš tradicionalni ples.

Veselični odsek
N. D. O.

Občni zbor podružnice N. D. O. v Dolini, ki se je vršil pretečeno nedeljo je vspel naravnost sijajno. Predsedoval je tov. J. Pangerc. Poročilo tajaika tov. A.

Urbančiča se je z odobravanjem vzelo na znanje. Ravno tako poročilo blagajnika tov. Valentina Jercog, iz katerega je razvidno, da ima podružnica v gotovini K 529'83. Pri volitvah je bil izvoljen predsednikom podružnice, učitelj tov. Frane Venturini iz Doline. Govorili so razven imenovanih tov. Pegan in Slavec iz Trsta. Tekom shoda je tov. A. Urbančič držal krasno vspelo predavanje o predmetu: „o izreji otrok“. Občni zbor je z največim odobravanjem vzel na znanje, da dobi N. D. O. s 1. februarjem t. l. strokovnega tajnika.

O tem shodu nam je tajnik tov. Urbančič poslal krasno sestavljen zapisnik, na čemu mu izrekamo tem potom najprišrčnejšo zahvalo.

Iz Ajdovščine smo prejeli bilanco podružnice N. D. O. za Ajdovščino in Sturje. Iz iste je razvidno, da je podružnica imela rednih dohodkov K 630'50 in rednih izdatkov K 489—, tako, da znaša saldo K 141'50. Izrednih dohodkov je bilo K 581'40 (stavka).

Izrekamo tov. Reyerju zahvalo za skrbno sestavljeno bilanco.

Na Proseku se je minulo nedeljo vršil sestanek za ustanovitev podružnice N. D. O. za Kontovelj in Prosek. Govorili so tov. dr. J. Mandić Godnig, Anton Starc in Maks Ušmar.

Prihodnjo nedeljo bo javen shod na Kontovelju.

Gostilna članov N. D. O. v Trstu se priporoča članom N. D. O. in drugim gostom za obilen obisk. Toči vedno dobro vipavsko, istersko, dalmatinsko (opolo) vino in kraški teran. Kubinja domača in dobra. Gostilna se nahaja na vogalu Via Carradori in Via Ghega.

Silvestro večer veselicega odseka N. D. O., uvaževaje dane razmere in okolščine, vspel je v vsakem oziru kar najpopolnejše. — Tamburaški in pevski zbor „Glasb. društva „Trst“, sta uprav z umetniško dovršenostjo izvajala, menja je ve, glasbene in pevske točke. Šljiva enodejanka tov. Fr. Radešček a: „Nepravi ključ“ vzbujala je obilo smeha med občinstvom. Družestna gospica Zorka Kravos-ova, odlikovaje se po svojim izbornem igralskem talentu, interpretirala je jako izvrstno, v vlagi Metke, naivno in dobrosrčno ženo. Istotako je tudi g. Ciril Kravos, v vlogi pisarja Kalina, s prirojeno mu komiko, žel obilo pohvale. Tudi tov. Radešček je izvršil dokaj srečno svojo kratko vlogo strogega in usmiljenega Dobrina. Na splošno je igra ugajala, le žal, da je bila prekratka. Jako prijetno je iznenadila po tov. Radešček-u prirejena deklamacija, ki jo je izvajala deklica Marica Radešček, ki je bila končno burno aplavdirana. Krasni kupleti gg. Zalelet in Sila, izvajali so udeležencem cele salve smeha, nedeči jim proste in neprisiljene zabave. Stojte in odkritih glav vsprejelo je občinstvo z navdušenjem upapolno leto 1910. Med stiskanjem rok in pevanjem: „Hej Slovani“ zasvetile so se zopet luči, ki so bile med tem ugasnile med prijetno vžhičeno množico.

Ko se je šum nekoliko polegel, povzel je tov. Turk, predsednik „Glasbenega društva „Trst“, besedo, ter je v jedrnatem vznešenem govoru, pozdravil navzoče, pozivajoč jih na skupno delo, za skupni blagor, proti skupnim sovražnikom. Za njim je tov. Radešček, kot tajnik veselicega odseka N. D. O. istotako pozdravil navzoče, napivš „Glasb. dr. „Trst“ ki je vsikdar z nesebično naklonjenostjo N. D. O. bilo na razpolago, proseč jih naj tudi v bodočem letu ohranijo svojo dragoceno pomoč v blagor in zabavo slovenskega delavstva. Tov. Cividini je v kratkih besedah napil tov. Turku, za zasluge, ki si jih je stekel v preteklem letu, kot predsednik Gl. dr. „Trst“. Tov. Pegan je kot odbornik N. D. O., omenil, da bode deloval po svojih močeh nato, da se vezij, ki nas tako prijateljsko spajajo, še bolj utrdi v smislu demokratičnih ciljev, ki jih imajo obe društvi. V istem smislu je govoril tudi g. Sila, kot odbornik Gl. dr. „Trst“. Oh petju in splošnem prijetnem razpoloženju minul je ta krasni večer in z njim leto 1909

Rojančani in meščani!
Zahajajte v II. skladišče konsumne zadruga članov N. D. O.
(ulica Miramar.)

„Zarja“ hoče biti po vsej sili znana in katoliško hinavska. No, saj je. V Trstu in pol ure okrog Trsta jo poznajo večalmi naj valed njene hinavske in jezuitske pisave; drugod ni znana, ker daleč ne segajo njeni slabi in motni odsevi. — Vsi pa, ki jo poznamo, vemo, da se ji ni treba prav nič več truditi za dosego prvenstva v katoliški hinavščini.

Mi se topimo v milobe polni sreči, kakaj okoli nas neprestano opleta zanikrni repek razdraženega cucka, te prečudne krščanske „Zarije“.

Pretekli teden so si črni možje iz uredništva „Zarije“ zavili rokave in so zavijali svoj skrhan pipec nad nami. Pravijo, da smo neki jako predrzni in veliki brezbožneži. Kar naravnost nam očitajo, da smo pred cerkvijo Sv. Jakoba v Trstu delili v zavitkih N. D. O. Ferrerove podobice. In ljudstvo je bilo ogorčeno, menda ni veliko manjkalo, da ni prišlo do revolucije.

Gospodje! Ali ne vidite, kako ste smešni? Kaj ne čutite, da je to za Vas zelo slabo agitacijsko sredstvo, pa še grdo in umazano? Pa res nimate drugih, lepših sredstev za propagando svoje od nemškega škofa naročene misije? Glejte, gospodje, nam res ni treba agitacije s Ferrerom mi res nismo tako katoliško rabiti in hinavski, da bi se ukvarjali s takimi otročarijami. Učite vendar svoje privržence, če jih že kaj imate, lepšega in bolj krščanskega vedenja. Laž je greh, gospodje. In tako grdo in neumno greste lagat! Ali se nič ne bojite Svojega premetenega tovariša ljubljanskega?

„Slovenca“? Gotovo Vas ne bo pohvalil, če boste tako okorni. Prav res, gospodje, kar pridni bodite, sicer Vas bomo zatožili „Slovenca“ kaj ste že pozabili kako vam jih je dal po Vašem strupenem jeziku?

Zahvala. Podpisani se najprisrčneje zahvaljuje tov. dr. Mandiču, da ga je isti brezplačno zastopal pred s dnijo. Ob enem daruje podpisani 2 K za „Narodnega Delavca“.

Vodstvo „Slovenskega gledališča“ v Trstu je dobilo iz delavskih vrst dopis, češ, da naj bi čimprej vprizorilo prelepo

narodno igro „Deseti brat“. Odbora „Slovenskega gledališča“ iskreno veseli, ko vidi, koliko zanimanja za slov. gledališče vlada med našim ljudstvom, in obeta, da hoče kmalu vstreti tej lepi želji.

Mi pa z veseljem izdamo še tole zanimivost: Odbor „Slovenskega gledališča“ hoče izvesti še neke priprave, ki bodo vsem jako omogočevale, obisk našega gledališča.

Zahvala. Ob tej priliki se podpisani kar najprisrčneje zahvaljuje vsem sodelovalcem in udeležencem, ki so pripomogli s svojim delom in navzočnostjo do tako krasne manifestacije ideje vzajemnega skupnega dela, proseč jih tudi v bodoče naklonjenosti in podpore.

Se enkrat srčna hvala!

Vesel. odsek N. D. O.

Kaj bo z nakladanjem in z razkladanjem parnikov v prostih lukah? Zgodilo se je, kakor smo poročali v zadnji številki. Uprava javnih skladišč je podaljšala staro pogodbo sklenjeno s dosedanjim zadrugo še za eden mesec, to je do 1. februarja. Zadruga je morala žrtvovati Zollio in kapitulirati. Podpisala je izjavo, s katero se je popolnoma podvrgla upravi javnih skladišč. V dotični izjavi je rečeno, da bo uprava javnih skladišč smela odvzeti zadrugi režijo že po prvem kakor šnem koji pregrešku. Kam je šla, vprašamo. nekdanj „močna“ zadruga, ki je večkrat žugala „generalnim štrajkom“, kadar so slovenski delavci zahtevali nekaj več (Dalje na četrti strani).

SLOVENCİ IN TOVARIŠI!!

Naznanjamo Vam, da sem odprl novo slovensko brivnico v ulici Bosco št. 1. vogal Barriera in se toplo priporočam slavnemu občinstvu za mnogobrojen obisk Jamčim za čisto in dobro postrežbo. Svoji k svojim! Udani Miroslav Kovačič, brivec.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

žganjarno

ulica Petronio številka 1.

A. B.

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Prireja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVIČE. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402

HENRICH STIBELJ in drugi.

„TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim poročtom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. (Vhod po glavnih stopnicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 K. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2 in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne. Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816004.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

15. ja uarja parnik „Argentina“ Nowi-York via Patrasso-Palermo.

20. januarja parnik „Laura“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.

Veliki transatlantski parnik z dvojnim vijakom, preskrbljen z obširnimi in luksuznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav. Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molla Piccolo št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Dalmatinska gostilna

(Gostilna dalmata)

TRST, ul. Coroneo 3, TRST

Prva zaloga Viškega in Omiškega vina

prve vrste in

Češko udjeviško pivo.

Cene:

Vino Viško Opollo po št. 72 liter

„ Črna Omiško „ „ 64 „

„ bela Brandalec „ „ 80 „

Pivo Udjeviško „ „ 56 „

Domaci kuhinja je vedno pripravljena z mrzlimi in gorkimi jedmi. Za jutraj du-najske in kranjske klobase prve vrste.

Toplo se priporoča

SIME BAUS.

Pozor slovenski delavci!

Kdor ljubi ipavsko dolino, ljubi tudi ipavsko vino,

Torej podpisana Vam naznanjava, da imava na-prodaj dobro kapljico v Kamnjah št. 37, ulica Lep razgled (Via Belvedere). Kdor ne veruje, naj pride pokusit. da ga bomo šteli med prijatelje.

S spoštovanjem

se priporočujeta

Ivan Rustja in Vekoslav Rebek iz Kamnja.

Književne novosti:

GREGOR JO: Poezije, zv. IV. . . . K 2-20 vezano „ 3-20

GOVEKAR: „Dobra gospodinja“, gospodarska knjiga za naše mlade gospodinj, vezano 2-80

„Štiri ruske slike“, povesti . . . . . —60

BENEŠ: „Brodskovski odvetnik“. 1-50

Kip Gregorčiča . . . . . 4-—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST

Nakiti za dvorane in vrte pri zabavah

v belo-modro-rudeših barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev. Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v

Slovanski knjigarni in papirnici

Josip Gorenjec

TRST. — Ulica Valdirivo 40.

Članom N. D. O. pozor!

Postužite se vsi ur in zlatanine

v ulici del Rivo 26

Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. so znižane cene.

udani **Alojz Povh, urar.**

Ugodno kupovanje

40 metrov daljših docela porabnih ostan-kov, platno za pernice, zefir, oksford bar-vano blago, flanela, platno za srajce, vse samo za 18 K proti povzetju. V vsaki po-siljati je poleg tega še za dve boljši obleki blaga, če ne ugaja, vrnem d-nar.

A. Pinkava

tkalnica v Náchodě Vysokov Češka.

Člani „N. D. O.“! Pozor!

V trgovini jestvinami

ANTON ŽERJAL, v ulica BELVEDERE št. 3.

in v Filijalki **A. ŽERJAL**, v ul. Commerciale št. 18. dobite vsi K I. — blaga zaston ako nakupite za K 50.— blaga. Na zahtevo pošlje blago na dom.

Telefon št. 699.

Telefon št. 699.

VINKO SKERK

PEKARNA in - SLADČIČARNA

TRST, ul. Acquadotto 15, podružnica ul. Miramare 9.

V moji pekarni se vdobi vsaki dan trikrat frišen kruh in se dovaža vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinejše moke iz najboljših mlinov biškote in posebno pa specijaliteto za čaj. — Dobi se tudi veliko izbrno buteljlk ruma in vsake vrste čaja ter vse to po naj-nižji ceni. Spoštovanjem **VINKO SKERK.**

Pekarna in slaščičarna

Benedikt Suban

TRST, - ulica dell'Istria št. 12. - TRST

je preskrbljena s kruhom lastnega izdelka ter veliko izbero vsakovrstne moke in mandorlata najboljše vrste. Svež kruh 3-krat na dan.

Postrežba na dom

—:— Pekarna i sladčičarna —:—

Josip Pahor - Trst

ulica Madonnina št. 39.

ima na razpolago slav. občinstva 3-krat na dan svež kruh lastnega izdelka, vsakovrstno moko, raznovrstne sladščice in izdeluje najboljše biš-kote. — Sprejema naročila za torte, pince, potice itd., ter postrežba na dom. Telefon št. 1190.

Tovariši N. D. O.

Veliko zalogo klobukov, dež-nikov, kravat, nogovic itd.

je odprl naš rojak

K. CWENKEL

TRST, CORSO ŠT. 32

Ker je to edina slovenska trgovina te stroke, priporočamo jo Vam v obisk. — Svoji k svojim!

Podpisani priporoča sl. občinstvu in čla-nom „N. D. O.“ svojo

Pekarno, sladščičarno in tov. biškotov

v ulici del Belvedere št. 57.

kjer ima na razpolago

vedno svež kruh

raznovrstne sladščice in najfinejše likerje. Sprejema tudi naročila za torte, potice, pince itd. Udani

LOVRENO REBULA.

Na novo urejena

: Pekarna Karlo Trošt :

TRST, - Campo S. Giacomo št. 20. - TRST

(nasproti cerkve sv. Jakoba)

ima na razpolago vedno svež kruh, vsako-vrstne sladščice, čokolado itd., kakor tudi najfinejše likerje.

Zaloga likerjev v sodčeh in butilkah

Jakob Perharc

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v butilkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, po-roke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

dobroznano žganjarno

v ulici Miramar I, nasproti kolodvora južne železnice, kjer toči najpristnejši kranj-ski brinjevec, vipavski tropinovec in prve vrste slivovec itd. Ima na razpolago tudi razne sirupe in druge likerje.

Ferdinand Pečenko.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

Campo Belvedere št. 2

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščice, potice itd. Udani **Filip Trobec.**

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes!

Josip Stolfa mizarski mojster,

TRST, ulica Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17.

II. ul. Miramare

: Telefon: štev. 23-21. :

III. v Škednju.

Člani dobilek tega Vašega prvega go-spodarskega podjetja je namenjen le Vam in Vaši sveti stvari!

uvaževanja? Iz vsega tega je razvidno, da se še ne ve, kdo bo izšel zmagovalc iz te dražbe in da posebno glede Sv. Andreja ni padla še nobena odločitev.

Koliko občina troši za talijanske škole u Puli. — Poznata je naša borba za pučke škole u gradu Puli. I dok se nama niče i sama jedna pučka škola u gradu izla tisuće i tisuće djece dotle je občina lani potrošila za talijanske škole u gradu K 146.820 24. Dakle za talijanske škole može se potrošiti oko 150 hiljada kuna, nu za jednu hrvatsku nema desetak tisuća kuna. U toj pak svoti nismo uračunali doprinos „Legi nazionale“ ni doprinos za talijansko sveučilište, ni stipendije, koje sve pobiru sami Talijani.

Za same pučke škole potrošilo se je K 51.716 47, a za fröbeljanske vrtiće, koji poglavito služe za odnarođenje naše djece K 21.797 11.

Iznesmo ove podatke, ne da pokažemo na nepravdu talijanske gospode, jer ih poznamo, već da pokažemo kako se i naš narod troši u naše odnarođenje i kolike se svote izdavaju za talijanske škole, dok se nama nieće i samo jedna škola.

Neka to upamte naši ljudi i neka čekaju na priliku od marve.

-c- Zavarovanje delavcev za starost in onemoglost na Francozskem. Francozki senat je razpravljao pred božičnimi prazniki zakon o zavarovanju delavcev za starost. Prvi paragraf tega zakona se glasi: nastavljenici (vslužbenici) obeh spolov, katerih letošnja plača iznaša manj nego tri tisoč frankov imajo pravico v starosti do rente. Ta renta se izplačuje z obligatnimi ali fakultativnimi doneski interesentov, ter s podporo države. Zavarovanci bodo dobili doklade z relativnimi prispevki delodajalcev in države. Vlada je hotela premeniti ta paragraf da ne bo prisiljeno zavarovanje pri tem zavarovanju, ampak prepuščeno prosti volji pojedinca. Naravno bi s tem celi zakon bil dvomljiv. Senat pa je medtem ta predlog vlade odklonil.

-c- Državne podpore brezposlenim delavcem. Veliki svet Kantona Genove je glasoval za zakon, s katerim se dovoljuje delavskim blagajnam za podporo brezposlenih delavcev državna pripomoč. S tem zakonom je zvišala država podpore, katere pojedinca blagajne i plačujejo svojim udom delavcem, za 60 %. Tisti delavec, kateri dobi od svoje blagajne v imenu podpore na pr. dva franka, vsled tega zakona se mu ta podpora zviša za eden frank in 20 santimov. Pravico na to državno podporo imajo samo tisti delavci, kateri stanujejo najmanj eno leto v tem Kantonu.

Slovenski delavci! Premislite se! Poskusimo tudi mi napraviti slično blagajno pod okriljem naše N. D. O.

-c- Glavni vzrok druginji v Avstriji navaja dunajski nemški list „Die Neue Zeit“ je v podražanju cen na svetovnem trgu. Od leta 1904. — 1909. je narasla v svetovni trgovini cena pšenice za 1000 kilogramov od K 149 20 na 229 20, med tem so cene na Dunaju v isti dobi narasle od K 191 50 na K 327 30. Od tega zviška od K 136 pade eden del (80 kron) na breme svetovne trgovine, a ostatek se pripisuje carinski (Zoll) politiki. Carino, katero plačajo konzumenti od inozemnega preživitka, prihaja v roke vojnege ministra. Kadar prihaja žito iz Ogrskega dobijo to carino ogrski agrarci, katera znaša 116 milijonov kron. Se večje zneske tlačijo avstrijski agrarci v svoje žepe; koliko, se ne da na-

tančno vstanoviti. Pri tem se nam vsiljuje vprašanje, kolko ljudi ima od tega korist. Kmetijstvom se peča okrog devet milijonov ljudi. Od tega znašajo sruge in dnarji 1 3 milijona ljudi, kateri sigurno nimaio od tega nobene koristi, najemniki, kateri r. dijo 385.000 majhnih graščin, imajo slabe koristi. Mali posestniki, kateri (2 1 milijon) obdelujejo svoja zemljišča, nimajo interesov za visoke cene živ. žev, a pos. st. niki srednjih kmetij samo neznatno participirajo na tem dobičku. A kdo ima po tem korist? To je 100.000 veleposestnikov — in ti so eden od vzrokov druginje.

Iz Rojana. — Silvestrov večer, prirejen po krajevni skupini rojanski skupno s pevskim društvom „Zarja“ v prostorih „Konsumnega društva“ v Rojanu, je vspel v splošno zadovoljnost. „Zarja“ je izvajala pevske točke z znano preciznostjo. Obilo smeja so povzročili kupletki gce. Katalan in igra „Železnega kurnika“. Na več sm. ha pa smo imeli pri avtomatičnih figurah, za kar gre vsa čast gg. Majenu in Petru. Polnočni govor je imel tov. Godnig, ki je toplo priporočal N. D. O. Končno nismo pozabili tudi prekoristne „Družbe sv. Cirila in Metoda“, za katere šolski zaklad je nabrala deklica Vida Piščanc 10 K 72 vin. V obilem številu navzoče delavstvo se je želelo si boljše bodočnosti v novem letu razšlo z nado, da nam N. D. O. in vrla priredi ta „Zarja“ še več takih veselih večerov, ki poživljajo duha in krepijo medsebojno ljubezn in prijateljstvo.

-c- Socijalistični pokret na Ogrskem. Dne 28. p. m. obdržavali so socialisti v Budimpešti shod na katerem so glasovali za uvedbo splošne volilne pravice. Zbo rovalci so napravili ovčije polance opo cije Juliju Justhu, ker se je on edini resno zavzel za splošno volilno pravico.

-c- Novela k zakonu o pokojninskem zavarovanju. Kakor znano, se je splošni pokojninski zavod za nameščence glede novele k zakonu o pokojninskem zavarovanju odločil za pismeno anketo. Mnogo korporacij, med temi največje in najvplivnejše, so naznanile splošnemu pokojninskemu z. vodu, da jim ni mogoče do 1. januarja 1910. odgovoriti na vprašanja navedena v dostavljenih vprašalnih polah. Vsled tega podaljša splošni pokojninski zavod za odgovore na vprašalne pole do 1. februarja 1910.

Juti vsi v slov. gledališče!

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudeeche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst

Podpisani priporoča sl. občinstvu svoji
pekarni in sladščičarni

v ulici CASERMA 17, in na TRGU CASERMA 4, kjer ima na razpolago vedno svež kruh, najfinjše slaščice, potice itd. ter razne likerje in vina v buteljkah.

Udani

Alojzij Gul.

Slovani! Tovariši!

Dajam Vam naznanje, da sem odprl

„.. novo slovensko ..“ BRIVNICO

v ulici del Bosco št. 1.

vogal Piazza Barriera vecchia

Toplo se priporočam slav. občinstvu za mno go brojen obisk. Jamčim za čisto in dobro po strezbo.

S spoštovanjem Miroslav Kovačič,
brivec.

Kje morate kupovati harmonike??
Kje drugje nego v domači česki tovarni harmonik — — —

Josef Hlavaček

v Lounech (Česko)

Tam dobite najboljše, na mnogih razstavah odlikovane harmonike.

Specialiteta: s heligonovim basom

Pišite po cenik.

500 harmonik v zalogi.

Podpirajte domačo obrt, domače rokodelstvo. Ne nosite težko prisluženih novcev svojim narodnim neprijateljem.

„.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..“

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Za zmanjšanje v kratkem času svojo sedanjo vel ko zalogo blaga, odločil sem se

vse cene zelo znižati.

Obleke za moške in dečke, suknje: Paltò, Ulster, Raglan, jopice, zimske jopice (sacchettoni), telovnike, hlače, jopice, spodnje hlače, srajce, nogovice, rokovice, čepice itd.

Izgotavljajo se moške obleke po meri od K 28—80 in z dostavljenega lastnega blaga t. j. samo delo K 16, 18 in 20. .... **Časna krojačnica.**

Govori se slovensko.

Zaloga obuvala in čevljarski mojster

JOSIP STANTIČ

Zalagatelj c. kr. redarstvene straže, c. kr. glavnega carinskega urada in skladišča c. kr. priv. lloyd orož. c. kr. finančne st. aže v Trstu, Kopru in Pulju.

TRST. — Ul. Rosario st. 2. — TRST.

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstne ga obuvala za gospode, gospe in otroke.
Prodaja najboljša voščila (biks) C. in M.

Velika izbira Galosch

— Cene nizke. —

— Postrežba točna. —

VELIKA IZBIRA

raznovrstnih oblek

za moške, ženske in otroke. - - -

Bohinec & Co.

Via delle Terzi 2 - TRST - Via S. Lazzaro 17 (za cerkvijo sv. Antona nov.)

Za zimo lepe in dobre suknje, kožuhe itd.

— Priznana nizke, stalne cene. —

POZOR! Člani N. D. O. dobijo poseben popust.

Delniška glavica:
K 10.000.000.

Telefon 19-95.

OSREDNJA BANKA

ČEŠKIH HRANILNIC

Vlog okoli:
K 100.000.000

Naslov za brz.: SPOROBANKA

Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3.

4%

vloge na knjižice.

MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih

zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.

Premijene vloge

4 3/4%

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

--- VALUTE IN DEVIZE ---

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4%

VLOGE NA KNJIŽICE.

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : : :

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI

DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Bizojavl: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.